



Силабус курсу

ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Ступінь вищої освіти – БАКАЛАВР

Галузь знань «Право»

Спеціальність «Право»

Освітньо-професійна програма «Право»

Дні занять: відповідно до розкладу

Консультації: відповідно до графіку, ауд. 5203

Рік навчання: II, Семестр: I

Кількість кредитів: 4. Мова викладання: українська

Керівник курсу

к.ю.н., доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права ЗУНУ

Подковенко Тетяна Олександрівна

Контактна інформація

tpodkovenko@gmail.com +380974820101

Опис дисципліни

Філософія права – це філософсько-правова наука про смисл права, його цінність та значення у житті суспільства. Метою навчальної дисципліни є виявлення та розробка таких методологічних засад пізнання, які дозволили б не тільки збагатити, але й якісно змінити знання студентів-правознавців про феномен права; розкрити його специфіку як духовно-культурного явища; визначити методи і засоби вирішення конкретних практичних проблем правової сфери. Мета навчальної дисципліни полягає у філософсько-правовому осмисленні найбільш загальних закономірностей державно-правових явищ в органічній єдності з сутністю людини, різноманітних сторін її соціального буття.

В кінцевому підсумку навчальна дисципліна філософії права покликана сформувати у майбутніх юристів сучасне розвинене, творче, гнучке, динамічне правове мислення, спроможне адекватно реагувати на запити сьогодення. Допомогти студенту, який вивчає юриспруденцію оволодіти тими вихідними філософсько-правовими ідеями і концепціями, які відіграють основоположну роль в системі знань сучасного висококваліфікованого спеціаліста – юриста. Крім того, основними завдання курсу являються: аналіз основних напрямків розвитку філософсько-правової думки, визначення методології дослідження сутності правових явищ, а також вияв потенціалу права як захисника фундаментальних цінностей людського буття.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / -	<i>Предмет і методологія філософії права та її місце в системі правових наук. Гуманістичний зміст філософсько-правового знання.</i>	Знати предмет філософії права, специфіку та особливості філософсько-правового підходу до розуміння права; розуміти місце філософії права в системі юриспруденції; характеризувати функції та завдання філософії права. Розкрити гуманістичний зміст філософсько-правового знання та його вплив на інші галузі права.	
2 / 2	<i>Онтологія права. Форми буття права.</i>	Розуміти зміст поняття «правова реальність», аналізувати співвідношення природного та позитивного права як основних структурних елементів правової реальності, характеризувати основні форми буття права; розвивати навички критичного аналізу при інтерпретації онтологічних аспектів правового буття.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	<i>Аксіологія права. Право як цінність та цінності у праві.</i>	Навчитися здійснювати філософсько-правовий аналіз правових цінностей як найважливішого регулятора суспільних відносин, та їх класифікації; розуміти проблеми взаємозв'язку права і моралі, виявити особливості пізнання права в контексті сучасного правового розвитку; здійснювати філософсько-правовий аналіз загальних закономірностей реалізації правових явищ в органічній єдності з сутністю людини та проявах її соціального буття.	
2 / 2	<i>Правова гносеологія. Проблема істини в праві.</i>	Розкрити поняття гносеології права як науки, її місце в системі інших філософсько- і теоретико-правових наук. Усвідомлювати особливості пізнавально-правових процесів на різних історичних етапах розвитку права. Розкрити зміст раціоналізму та ірраціоналізму у пізнанні права як наслідку його об'єктивно-суб'єктивної природи. Усвідомити цінність і значимість форм пізнання права та їх вплив на правоутворення і правореалізацію. Розуміти проблему істини в праві.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	<i>Правова антропологія: гуманістична природа права.</i>	Знати поняття, сутність та структуру прав людини. У чому полягає зміст прав людини як нормативної форми взаємодії індивіда, суспільства і держави. Обґрунтовувати зміст прав людини як основи генезису ідеї правової держави. Аналізувати зміст класичних, вітчизняних та сучасних філософсько-правових концепцій прав людини. Усвідомити гуманістичну природу права.	
2 / 2	<i>Типологія праворозуміння.</i>	Усвідомити основні аспекти плюралізму сучасного праворозуміння; характеризувати основні види праворозуміння; визначати вплив праворозуміння на сучасну юридичну науку та практику; набути знання про	Тести, питання, практичні й методичні

		основоположні філософсько-правові ідеї і концепції праворозуміння; здійснювати аналіз філософсько-правових аспектів феномену права та виявляти світоглядно-методологічні засади сучасного праворозуміння. вміти визначати і застосовувати теоретичні поняття теми для аналізу й пояснення базових принципів праворозуміння.	завдання
4 / 2	<i>Сучасні концепції права.</i>	Розуміти зміст та значимість сучасних концепцій права, їх вплив на правове життя суспільства, розвинути навички критичного аналізу сучасних концепцій права та їх моделювання на правову реальність; визначати позитивні та негативні риси концепцій праворозуміння та їх вплив на сучасне розуміння права та прастастосовну практику.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	<i>Філософія неправа.</i>	Аналізувати наукові підходи до трактування неправа; усвідомити можливі форми прояву неправових явищ у суспільному житті та розуміти причини, що їх породжують; працювати над розвитком навичок критичного аналізу та оцінки законодавства з позиції його правового характеру та гуманістичного змісту.	
4 / 2	<i>Філософія злочину і покарання.</i>	Розуміти антиномічність поняття злочину через призму принципу абсолютної цінності людського життя. Характеризувати сучасні філософсько-правові концепції природи злочину. Аналізувати особливості виникнення і розвитку інституту покарання. Визначати основні вади інституту ув'язнення і характеризувати шляхи їх подолання. Аналізувати проблему смертної кари як міри покарання: історія і сучасність. Поглибити знання щодо вчення Ч.Беккарія про смертну кару, її неефективність і невинуватість. Аналізувати проблему злочинності в сучасній Україні та визначати шляхи її подолання.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / -	<i>Право і власність. Філософсько-правовий аналіз договору в приватному праві.</i>	Усвідомити філософсько-правовий концепт проблеми інституту власності в історії права; аналізувати право власності та антропологічні засади правового договору в приватному праві.	
2 / 2	<i>Право і влада.</i>	Знати основні підходи у розумінні влади та її призначення у суспільному житті, обґрунтовувати роль права у здійсненні влади; аналізувати основні проблеми реалізації ідеї правової держави в сучасній Україні; розвивати навички критичного аналізу при інтерпретації філософсько-правових концепцій права і влади.	Тести, питання, практичні й методичні завдання
2 / 2	<i>Громадянське суспільство як суб'єкт творення правової держави. Особистість,</i>	Аналізувати основні підходи становлення та формування концепції громадянського суспільства; проаналізувати персоналістичне право як веління і необхідну вимогу часу; працювати над розвитком навичок критичного аналізу та оцінки прав і свобод людини і громадянина в	Тести, питання, практичні й методичні завдання

Літературні джерела

1. Актуальні проблеми філософії права: посібник / О. М. Балинська, А. С. Токарська, В. А. Яценко; за заг. ред. О. М. Балинської. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 612 с.
2. Антропология права: навч. посіб. / В.І.Кушерець, В.М. Кравець, С.О. Мосьондз ; за ред. В.І.Кушереця. К.: Знання України, 2011. 223 с.
3. Балинська О.М. Філософія права (вербально-біхевіористський підхід): словник (категорії, поняття, терміни). Львів: ПАІС, 2008. 164 с.
4. Бандура О. Онтологія права як складова філософської онтології (попередні міркування). *Філософські та методологічні проблеми права : науковий журнал*. 2021. № 2. Том 22. С.48-55.
5. Баумейстер А. О. Філософія права: навчальний посібник. Київ : видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 311 с.
6. Бернюков А.М. Юридична реальність: монографія. Хмельницький: ЦНТІ, 2016. 389 с.
7. Бліхар В. С., Рувін О. Г. Свобода. Громадянське суспільство. Держава. Філософсько-правовий дискурс: монографія. Київ: КНІСЕ, 2015. 357 с.
8. Бобровник С. В. Право та правосвідомість: взаємозалежність. *Альманах права*. 2018. Випуск 9. С. 67-72.
9. Варакута І. О. Правова свідомість, правове виховання та правова освіта: парадигма взаємообумовленості. *Альманах права*. 2020. Випуск 11. С. 91-95.
10. Гайдунін О. О. Філософія права. Європейські парадигми праворозуміння: підручник для вищих військових навчальних закладів. Київ : НУОУ імені Івана Черняхівського, 2019. 436 с.
11. Данильян О.Г. Філософія права: Підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / О.Г.Данильян, О.П.Дзьобань, С.І. Максимов та ін. / за ред. д-ра філос. наук, проф. О.Г.Данильяна. Харків: Право, 2013. 208 с.
12. Карпічков В. О. Правова реальність: категоріальний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія Право*. 2014. Випуск 25. Том 1. С. 45-49.
13. Карпічков В. О. Функції правової реальності: поняття та критерії класифікації. *Наше право: Науково-практичний журнал*. 2014. № 4. С. 11-16.
14. Козюбра М. Доктрина природного права: через історичні злети й падіння до визнання основою найважливіших досягнень сучасної правової теорії та практики. *Право України*. 2021. № 1. С. 12-42.
15. Луцький Р. П. Доктринальні ознаки позитивного права. *Альманах права*. 2020. Випуск 11. С.52-56.
16. Марченко О.В. Філософія права: навчальний посібник. Дніпропетровськ: Дніпропетровський державний ун-т внутрішніх справ, 2015. 304 с.
17. Мельничук Н.Ю. Дискурс «злочину» та «покарання» у контексті класичної філософської парадигми: монографія. Львів: Край, 2006. 328 с.
18. Мельничук Н.Ю. Категорії злочин та покарання в європейській філософській традиції: монографія. Львів: Край, 2009. 360 с.
19. Оніщенко Н. М. Правова доктрина, юридична наука та захист прав людини (коефіцієнт корисної дії). *Альманах права*. 2020. Випуск 11. С. 11-15.
20. Панов М. Правова доктрина та її значення для практики правотворення, правозастосування і розвитку юридичної науки: методологічні аспекти дослідження. *Право України*. 2022. №1. С. 9-22.
21. Патей-Братасюк М. Антропоцентрична теорія права. Навчальний посібник. К. 2010. 396с.
22. Патей-Братасюк М. Г. Філософія права: Навчальний посібник. Тернопіль, 2006. 344с.

23. Рабінович П. М. Основи теорії та філософії права: навч. посібник. Львів : Видавництво ЛОБФ «Медицина і право», 2021. 256 с.
24. Рабінович П. М. Філософія права: навчальний посібник в 5-ти ч. для студентів юридичних навчальних закладів. Львів : Галицький друкар. 2014. Ч. 1–2. : Філософія права. Гносеологія права. 232с.
25. Рабінович П.М. (ред.) Філософія права: проблеми і підходи. Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2005. 332с.
26. Сливка С. С. Проблеми філософії права: навч. посіб. Харків: Право, 2015. 192 с.
27. Філософія права. За редакцією Джоела Фейнберга та Джоулса Коулмена. К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2007.
28. Філософія права (в схемах та визначеннях): навчально-методичний посібник / В.М.Торяник, П.В. Макушев ; Дніпровський ГУ. Херсон : ВД "Гельветика", 2019. 152 с.
29. Шмоткін О. В. Філософія права як фундаментальна юридична наука. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С.307-320.
30. Ющик О. Юридична доктрина України: актуальність і науково-методологічні основи. *Право України*. 2021. № 2. С. 13-28.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усно	20
Модуль 1 (теми 1-6) - комплексна контрольна робота	20
Модуль 2 (теми 7-12) – ректорська контрольна робота	20
Екзамен (теми 1-12) – тести, завдання, кейси	40

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом